

Nešplja (*Mespilus germanica*)

Nešplja je bila v nekoliko bolj oddaljeni preteklosti (srednji vek) pri nas dokaj razširjena in tudi cenjena sadna vrsta. Nenazadnje nešpljo poleg drugega sadja omenja Janez Vajkard Valvasor v Slavi vojvodine Kranjske iz leta 1689. Dandanašnji je nešplja praktično izginila iz naših vrtov, še bolj pa je izginila iz naših prehranjevalnih navad. Sicer gre za sadno vrsto, ki jo botanično uvrščamo v družino rožnic (*Rosaceae*) ter nadalje v rod *Mespilus* ter glede na pomološko klasifikacijo k pečkatemu sadju. Pečkarji so poleg nešplje še jablana, hruška, nashi, kutina, japonska nešplja in skorš. Nešplja je listopadno drevo ali grm, ki dobro uspeva tudi v področjih s hladnejšo klimo, saj v času zimskega mirovanja prenese tudi do - 20°C. O tem govori drugi del njenega latinskega imena t.j. *germanica*, ki nakazuje, da gre za sadno vrsto, ki dobro uspeva tudi v severnem delu Evrope. Nešplja lahko doseže tudi 9 m v višino. Krošnja je široka in okrogla. Listi so dokaj veliki, podolgovati in usnjati. Cvetovi so veliki in beli ter podobni cvetovom kutine. Čas cvetenja je od konca aprila do sredine maja. Nešplja je samooplodna sadna vrsta, ki za tvorbo plodov ne potrebuje oprasovalca. Plodovi so ob zrelosti zelenkastorjavi do rumenorjavi. Plod je okrogel in na spodnjem delu prisekan. Od tod izvira tudi rodovno latinsko poimenovanja *mespilus*, ki v prevodu pomeni polovica krogle (*mesos pilos*). Muha, to je ostanek čašnih listov, je pri nešplji dokaj izrazita in je pri uživanju plodov lahko tudi moteča. Plod običajno vsebuje od 3 - 5, izjemoma lahko tudi do 10 pečk (semen). Velikost plodov je izrazito sortna lastnost in ima velik razpon. Ločimo sorte z majhnimi (10 g) in sorte z velikimi plodovi (80 g). Pridelek odrasle nešplje v polnem obdobju rodnosti je lahko tudi do 60 kg na drevo oz. na grm. Plodovi so drevesno zreli konec oktobra oz. v začetku novembra ter so kot takšni zaradi precejšnje trpkosti neprimerni za presno uživanje. Za uživanje je potrebna umeditev. Plodove najenostavneje umedimo tako, da jih skupaj z jabolki zapremo v škatlo in postavimo na topel prostor (podobno kot medimo plodove kakija). Po nekaj dneh bodo plodovi nešpelj postali temnorjavi in mehki. Druga možnost umeditve je zamrznitev plodov. V tem času plodovi izgubijo trpkost. Po odtajanju so plodovi užitni, meso pa za razliko od plodov, ki so umedeni na toplem skupaj z jabolki, ne postane temno, ampak ostane belo. Kljub na videz lepšim plodovom priporočam, na podlagi lastne izkušnje, prvi način medenja, saj imajo takšni plodovi boljše, predvsem pa bolj poln kislo sladke okus. Nešpljo razmnožujemo s cepljenjem na različne sorodne rastline kot so npr. kutina, hruška, glog in skorš. Lahko jo vzgojimo tudi iz semena, pri čemer se sortne lastnosti zaradi samooplodnosti nešplje ne izgubijo. V naših drevesnicah nešpljo običajno ponujajo domačo nešpljo, ki ji pravimo tudi navadna nešplja. Sicer je v svetu poznanih kar nekaj sort nešpelj, ki imajo v primerjavi z domačo nešpljo predvsem večje plodove. Nekatere takšne sorte so sorta royal imenovana tudi kraljevska nešplja, angleška sorta nottingham, balkanska nešplja ter holandska debeloplodna nešplja, katere plodovi dosežejo velikost tudi do 6 cm. Predvsem zaradi visoke vsebnosti taninov se nešpljo priporoča za uživanje v ljudski medicini. Prav tako je zelo primerna za pripravo marmelad, bodisi v kombinaciji z drugim sadjem ali samostojno.

 PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Plod nešplje je okrogel in spodaj prisekan. Muha (ostanek čašnih listov) je izrazita in pri uživanju plodov lahko tudi moteča.(foto: B. Godec)